

Fremtidens kvægstaldsanlæg i landskabet - Æstetikens første bud er orden

I forbindelse med Realdanias kampagne, "Fremtidens Landbrugsbyggeri", sættes der fokus på gårdanlæggs betydning for udformningen af fremtidens landskab. Landbrug og landskab har siden udflytningen, altid været indbyrdes afhængige.

Landskabet

Men gårdanlæggene er gradvist blevet mere komplekse og derfor også vanskeligere at indpasse i landskabet, og anlæggene vil skalamæssigt have stor visuel betydning.

Derfor skal der en mere omfattende landskabs- og bygningsplanlægning til for at kunne sikre en harmonisk og spændende videreudvikling af forholdet mellem nye produktionsanlæg og landskabet.

Vigtige temaer:

- Landskabstype – herunder overgangslandskaber
- Strukturen – anden bebyggelse, markante elementer
- Terrænet/konturer
- Beplantningen

Hertil kommer anlæggets og bygningens udformning. Det er de to der skal "klikkes" sammen.

Udfordringen er at se tingene i en helhed, med udgangspunkt i landskabet med dets former, linjer og beplantninger, i tæt samspil med det ønskede byggeris anlægsorden, formgivning, materiale og farvesammensætning. Landskabsanalyser vedr. lokalisering og placering af bygningsanlæg i forskellige landskabstyper kan ikke gennemføres, uden at anlægstypen - og formgivningen er kendt.

Eksempel på et samlet staldanlæg til malkekoer

Bygningsanlæggets klare linjer understreger det foranliggende flade terræn, samtidig med at anlægget er placeret i overgangen mellem fladen og det bagvedliggende småbakkede morænelandskab.

Visuelt betyder det, at staldanlægget, også med de antracitgrå tagflader, ligger fast og dermed er en god indbygning i det samlede landskabsbillede.

Udflytning til bar mark

Er den nye bygning meget stor, kan anlægget med fordel lægges med afstand til det eksisterende og dermed være bedre afstemt i forhold til skala. En fritliggende bygning kan også ofte være bedre sikret i forhold til fremtidige udvidelser.

Byggeriets dimensioner og udformning er en væsentlig parameter i forhold til oplevelsen af et byggeri, og det har stor betydning for byggeriets tilpasningsevne. Der skal selvfølgelig tages hensyn til produktionsforhold, men det kan måske være en mulighed at opdele produktionsanlægget i mindre enheder og på den måde tilpasse skalaen i forhold til det samlede landskabsbillede.

Byggefeltet og landskabet

Betragtninger vedrørende landskabelige forhold, som bør overvejes, når bygninger og anlæg skal placeres:

- Ved vandrette byggegrunde er synligheden fra afstand særlig væsentlig. De vigtigste aspekter ved et byggeri her, vil være dets størrelse, omrids, farve, beplantning og forholdet til det omgivende landskabs konturer og landskabs-elementer som kirker.
- En flad byggegrund har den fordel kun at stille krav om et minimum af jordarbejde, men skrånende terræn bør ikke overses.

Skrånende byggegrunde har følgende fordele:

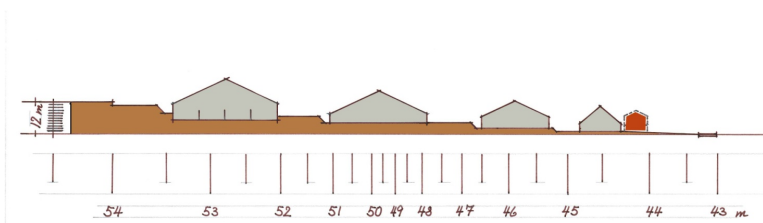
- Et bygningsanlægs forhold til landskabets konturer forstærkes ved at lægge det så tæt op til terrænen som muligt. Det gøres ved at grave lidt ind i et bakke drag og derved opnå en sammenhæng mellem bygningsanlæggets og terrænets linjer.
- Ved at anbringe bygningsanlægget ind i en skråning gøres virkningen på landskabet mindre og vil hjælpe det til at falde ind i dets omgivelser.
- Skråningen kan give læ.

Den udgravede jord kan anvendes til at reducere den visuelle højde på bygningen ved anlæggelse af jordvolde som overgangselementer til landskabet. Måske kan voldene også få en betydning for vindbevægelser og dermed klimaet i og udenfor bygningsanlægget. Måske kan voldene også integreres i de samlede miljøtekniske løsninger i forbindelse med animalsk produktion.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Et simpelt tværsnit i bygningerne i et kuperet terræn, kan hurtigt afdække muligheder og begrænsninger. Skalaforholdet kommer klart til udtryk i forholdet mellem den nye bebyggelse og landskabet, men også til den eksisterende bygningsmasse

Tværsnittet er en enkel metode at anvende, ved hjælp af orthofotos med 0,5 m højdekurver. Talmarkeringerne angiver højdekurverne.

Transportveje på tværs af højdekurverne, kan fint fungere med en hældning på op mod 7 %, 7 cm pr. meter. Ovenstående eksempel spænder over en længde på godt 200 m, hvilket giver en hældning på 6 %.

Fladt terræn

I et fladt landskab kan bygningerne være forholdsvis lange og dermed understrege fladen.

Siloer kan virke som præcise elementer og give området karakter med en vertikal virkning.

Eksempel på større staldanlæg fra 1970-erne, anlagt 3-400 m væk fra eksisterende gårdanlæg

De lange staldbygninger ligger helt præcist i forhold til malkecentret og grovfoderbygningen bagest i billedet. Det forholdsvis lave bygningsanlæg er med til – på en forsigtig måde – at skærpe oplevelsen af det flade landskab.

Diget og poppelrækken er med til at fastholde det samlede anlæg i landskabet.

Beplantning

Beplantning op til og rundt om bygningsanlægget er af stor betydning for helhedsindtrykket i forhold til omgivelserne og landskabet. Beplantning kan være med til at formidle overgange mellem bygninger og landskab, og kan samtidig være med til at definere hele anlægget som en samlet helhed. Når der er tale om de store produktionsanlæg, er det samtidig væsentligt, at beplantningen tænkes som en del af området og dermed ikke kun forholder sig til bygningerne og deres udformning.

Tiden hvor beplantning og bygninger tilsammen dannede små sluttede øer er for længst passeret af de meget store bygningsenheder, og det giver derfor ikke længere mening at arbejde entydigt med eksempelvis skærmende beplantning.

En idé er at få udarbejdet en landskabsplan, der eksempelvis kan definere beplantningens udformning og samtidig beskrive hvordan det bygningsnære landskab skal udvikle sig over tid.

Der kan læses mere om, hvordan de landskabelige hensyn kan varetages i forbindelse med planlægning af byggeri: [Landskabelige hensyn](#) og [Industrialiserede storlandbrug i Landskabet](#)